



Branschorganisationen  
för dagligvaruhandeln

**Diarienummer:** M2022/01755

**Inskickat:** 2022-12-30

**Ansvarig tjänsteman:** Martin Andersson

**Från:**

Svensk Dagligvaruhandel

**Till:**

Miljödepartementet

Kemikalieenheten, Kemikalier och avfall

Ämnesrådet Charlotta Broman

## Remiss av Naturvårdsverkets redovisning Ansvar för kommunalt avfall för vissa enskilda avfallsströmmar

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, City Gross AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

Svensk Dagligvaruhandel tackar för inbjudan att inkomma med synpunkter och har följande att anföra.

### Svensk Dagligvaruhandels svar

#### Sammanfattande synpunkter

Svensk Dagligvaruhandel (SvdH) anser att dagligvaruhandelns avfallsströmmar helt ska undantas från det kommunala monopolet, dvs en kodifiering av den praxis som gällt i ungefär 10 år baserat på den så kallade "frukt och grönt-domen" (MÖD 2012:49). Vi anser att de avfallsströmmar av kommunalt avfall som uppstår i kompletterande verksamheter som förbutiker och även lunchrum med mera bör undantas från det kommunala monopolet. Den föreslagna lösningen från Naturvårdsverket som innebär att grundansvaret för avfallet kvarstår hos det kommunala monopolet är inte den mest rationella lösningen för dagligvaruhandeln. Även om förslaget innebär en viss förbättring för dagligvaruhandeln jämfört med dagens "nolläge" är det inte det förslag som bäst skulle gynna företagets möjlighet

att ta ansvar för sin verksamhet. Förslaget skulle enbart innebära en ökad administration och en inblandning av kommunerna som inte tillför något mervärde. Det "nolläge" som Naturvårdsverket beskriver skulle däremot orsaka mycket negativa effekter för dagligvaruhandeln. Stora delar av det hållbarhetsarbete som utvecklats de senaste 10 åren skulle i detta scenario raderas. Företagen skulle framför allt förlora möjligheten att själva påverka viktiga delar av hållbarhetsarbetet. Som Naturvårdsverket också beskriver har nolläget ännu inte trätt i kraft eftersom alla inblandade aktörer har avvaktat i väntan på kompletterande politiska beslut. Det har inneburit att investeringsviljan har varit mycket låg de senaste åren och viktig tid för att uppnå hållbarhetsmålen har förlorats. Det är därför av största vikt att frågan omgående får en politisk lösning. Eftersom denna lagstiftning handlar om varor som handeln har köpt in och äger så bör handeln principiellt också ha stor rådighet så länge man följer miljöbalken och föreskrifter kopplade härtill.

### **Dagligvaruhandelns principiella hållning till avfall och cirkulär ekonomi**

SvDH:s medlemmar delar regeringens ambitioner och de EU-mål som finns inom området cirkulär ekonomi och avfallshantering. SvDH arbetar tillsammans med medlemmarna i en rad projekt för att förbättra den cirkulära ekonomin och minska koldioxidutsläppen i livsmedelskedjan. Exempelvis arbetar vi gemensamt med en färdplan för fossilfri konkurrenskraft med fokus på plastförpackningar. Inom ramen för färdplanen investerade SvDH nyligen tillsammans med plastbranschen 800 miljoner i att bygga ut anläggningen för att hantera plaståtervinning. År 2019 genomfördes en investering på ca 260 Mkr i den nuvarande anläggningen ([https://www.svenskdagligvaruhandel.se/wp-content/uploads/Dagligvaruhandeln\\_fardplan.pdf](https://www.svenskdagligvaruhandel.se/wp-content/uploads/Dagligvaruhandeln_fardplan.pdf), <https://www.svenskdagligvaruhandel.se/pressrum/>).

Ett annat exempel på hållbarhetsåtgärder är initiativet för att minska matsvinn som nyligen presenterades tillsammans med Stockholms Stadsmission. (<https://www.svenskdagligvaruhandel.se/pressrum/>) Åtgärden beräknas minska det årliga matsvinnet från butiker i Stockholmstrakten med upp till 3000 ton per år. SvDH:s medlemsföretag gör även en mängd egna åtgärder inom hållbarhetsområdet.

SvDH:s medlemsföretag har höga miljöambitioner och arbetar löpande med att förbättra alla delar av verksamheterna för att uppnå mindre klimatutsläpp och en mer cirkulär ekonomi. Medlemsföretagen har olika företagsstruktur i den mån att grossistverksamheten och butiksverksamheten är integrerad i olika grad. Företagen utgår dock alltid (oavsett företagsform) ifrån de mest effektiva och kostnadsförmålligast mest rationella metoderna för att förbättra miljönyttan. De söker helt enkelt lösningar som är anpassade utifrån den egna verksamheten. En aktör som verkar i grossistled och butiksled har en mängd avfallsströmmar att hantera i verksamheten. De allra flesta av dessa avfallsströmmar räknas som verksamhetsavfall och hanteras i branschgemensamma system. Detta gäller till exempel de flesta

förpackningsmaterial. Generellt kan sägas att medlemsföretagen helst tar fullt ansvar för samtliga avfallsströmmar som verksamheten genererar.

Att medlemsföretagen tar fullt ansvar för sina avfallsströmmar kan möjligen framstå som en irrationell belastning för ur ett strikt företagsekonomiskt perspektiv. Det är i och för sig riktigt att avfall är långt ifrån själva kärnverksamheten. Logiken här består dels av att företagen strävar efter att optimera transporter till och från alla anläggningar, dels att företagen för att vara konkurrenskraftiga på marknaden ständigt måste genomföra förbättringar i sitt hållbarhetsarbete. Optimering av transporter är en förutsättning för att få ett så lågt klimatavtryck som möjligt. Även om företagen ställer om transportflottan till mer hållbara drivmedel kommer transporter alltid vara en belastning för företagets hållbarhetsredovisning. Verksamheten är till sin natur transportintensiv. Livsmedel och andra vanliga varor som säljs i butikerna är relativt tungt gods, företagen har butiker i alla delar av landet och måste på grund av produkternas begränsade hållbarhet leverera produkter till butiker flera gånger per vecka. Om företagen har möjlighet att ta hand om även avfallsströmmar kommer de att optimera transportlösningarna för dessa. Detta exemplifieras i den rapport SvDH tog fram som ett underlag till utredningen (Svensk Avfallsrådgivning AB (2021) Rapport Frivalsutredning. dnr: Komm2020/00620/M 2020:05-10.). Lösningarna kommer att se olika ut beroende på till exempel organisationsform, storlek på butik och var i landet verksamheten bedrivs.

Med stöd av resonemanget ovan bör dagligvaruhandeln ha rådighet över det avfall som uppkommer i verksamheten. För att få de samordningsvinster som behövs är det också nödvändigt att rådigheten gäller alla avfallsströmmar. Om målsättningen är att dagligvaruhandeln ska bidra fullt ut i hållbarhetsarbetet inom avfallshantering och cirkulär ekonomi, kan inte vissa delar av avfallet ingå i det kommunala avfallsmonopolet.

För att åstadkomma en rationell hantering av avfallet måste dagligvaruaktörerna ha möjlighet att dels konkurrensutsätta upphandling av avfallshantering, dels organisera avfallshantering i större geografiska områden. Detta gäller både de företag som driver sina butiker i kedjeform och de enskilda butikerna. De enskilda butikerna går ofta samman i flera kommuner för att upphandla avfallshantering. I det här perspektivet är en enskild kommun nästan alltid en alldeles för liten geografisk enhet för att åstadkomma en rationell hantering. Detta talar för att aktörerna bör vara fria att organisera avfallshantering utan att behöva vara beroende av enskilda kommuners beslut. Resonemanget utvecklas i den skrivelse som SvDH lämnade till Naturvårdsverkets utredning. Skrivelsen bifogas remissvaret i bilaga 1.

## **Rådande läge, definitionen av kommunalt avfall och förslag om bioavfall**

Frågan om vilka avfallsfraktioner som ingår i det kommunala avfallsmonopolet har i flera år tillbaka lett till diskussioner mellan kommuner och aktörer inom dagligvaruhandeln. Frågan har även gett upphov till ett flertal rättsliga processer, som ibland till och med prövats i högsta instans. Rättsläge och praxis har minst sagt varit oklart. Sedan en vägledande dom från 2012, där det konstaterades att biologiskt avfall i butik räknas som verksamhetsavfall, har de flesta butiker och butikskedjor organiserat avfallshantering lokalt och regionalt.

Hösten 2019 infördes delar av EU:s avfallsdirektiv i Sverige. De delar av direktivet som infördes syftade bland annat till att samordna avfallsstatistiken inom unionen. Förändrade begrepp infördes i miljöbalken. I aktuell promemoria konstaterade regeringen att de förändrade begreppen inte skulle komma att förändra det rättsliga läget eller ha någon avgörande påverkan på situationen för dagligvaruhandeln (med flera sektorer). I ett mycket sent skede under utredningen om verksamhetens kommunala avfall (numera SOU 2021:24) meddelade dock Naturvårdsverket att deras tolkning är att det nya begreppet "kommunalt avfall" som infördes i miljöbalken innebär att omfattningen av det kommunala monopolet utvidgas till att bland annat omfatta matavfall från butik. Naturvårdsverket vidhåller denna ståndpunkt dels i utredningen om bioavfall (diarienummer NV-09062-20) som lämnades till Miljödepartementet den 2/9 2021, dels i den vägledning om definitionen av kommunalt avfall som publicerades 24/9-2021. I den senaste utredningen kvarstår också denna slutsats och beskrivs under benämningen nollalternativet.

Naturvårdsverket presenterade tidigare ett förslag på hur de nya målsättningarna om utsortering av bioavfall ska genomföras på den svenska marknaden. Kraven på utsortering kommer att öka kraftigt, vilket är en utmaning för alla inblandade aktörer. SvDH delar ambitionen att mer bioavfall måste separeras så att det kan nyttjas på ett bra sätt. Utsorteringen är tekniskt och kostnadsmissigt utmanande. En grundförutsättning för att aktörerna ska klara de ökade kraven är att de kan välja den bästa tänkbara metoden utifrån lokala förutsättningar. Även det förutsätter att aktörerna har rådighet över avfallet.

Implementeringen av avfallsdirektivet, Naturvårdsverkets rapporter och det framtagna förslaget om frival för verksamhetens kommunala avfall skapar tillsammans en situation som innebär att både rådande rättsläge och kommande rättsläge är osäkert. Detta får till följd att företagen avstår från att genomföra några som helst investeringar och egentligen inte kan planera sin verksamhet på avfallsområdet. Enligt Naturvårdsverkets nyligen publicerade vägledning ska allt matavfall som uppkommer i butik ingå i kommunalt avfall och därmed ingå i det kommunala monopolet. Det skulle innebära att den avfallshantering som flera stora dagligvarukedjor och många enskilda handlare upphandlat inte kan fortgå.

SvDH anser att medlemsföretagen ska ha ansvaret för allt det avfall som genereras i verksamheten, både i grossist och butiksled. Det framgår tydligt att företagen sedan domen 2012 har tagit ansvar för avfallet på ett långsiktigt hållbart sätt och med lokala anpassningar för respektive verksamhet. Det finns många professionella avfallsentreprenörer som kan leverera de tjänster som företagen efterfrågar på området, inklusive att ge detaljerade uppgifter om vikt och volym på avfallet.

Med beaktande av det ovan anförda anser vi därför att allt avfall som genereras i dagligvaruhandeln ska hanteras utanför det kommunala monopolet. Den principiella inställningen inkluderar alltså allt avfall, även det som genereras i sidoverksamheter såsom restaurang och förbutiker. Det är viktigt att påpeka att det handlar om vem som ansvarar för att ta hand om avfallet. Att vissa fraktioner statistiskt räknas i samma kategori som avfall från hushåll, har i princip inte med saken att göra. Vi anser att regeringen bör förtydliga avsikten i och de faktiska konsekvenserna av avfallsdirektivet som implementerades hösten 2019.

### **Principiell inställning till frivalsförslaget i relation till Naturvårdsverkets utredning**

SvDH har bidragit aktivt till framtagandet av förslaget om ett frival i SOU 2021:24. Vi delar helt och håller den politiska ambitionen bakom förslaget, dvs att låta företag ta eget ansvar för det avfall som uppkommer i verksamheten. SvDH har förordat frivalslösningen huvudsakligen för att den skulle hantera problemet som uppstår med det nollalternativ som beskrivs av Naturvårdsverket. I och med det senaste uppdraget till Naturvårdsverket öppnas möjligheten för att undanta enskilda avfallsströmmar och då är ett undantag för dagligvaruhandeln att föredra.

Att ge dagligvaruhandeln ansvar för att ta hand om kommunala avfallet i verksamheterna öppnar också upp för utveckling och kommande innovationer på området. Om kommunerna har ansvaret för avfallet blir i stället utvecklingsmöjligheterna för företagen mycket begränsade. Det skulle innebära att allt ansvar för utveckling och innovation läggs på det offentliga. Det finns många innovativa privata avfallsentreprenörer på marknaden. Att inte utnyttja deras kapacitet skulle vara ytterst ineffektivt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

## Tillsyn, riskhantering och statistik

SvDH ser mycket allvarligt på det fusk och de rent kriminella aktiviteter som uppkommit i avfallshanteringen i andra branscher. När det gäller avfallet som omfattas av utredningens förslag och det som våra medlemsföretag hanterat sedan domen 2012 känner vi inte till några fall av oegentligheter. Utredningen konstaterar det samma och har dessutom analyserat utvecklingen i andra nordiska länder som har avreglerat avfallsmarknaden. Här går inte att se att avregleringarna lett till problem med oseriösa aktörer.

Som tydligt framgår i de exempel i den rapport som hänvisas till tidigare, strävar detaljhandelsaktörerna efter att hitta en avfallslösning som är väl anpassad till den aktuella verksamheten. Då blir olika former av tilläggstjänster väl så viktiga som kostnadsfrågan. Det kan handla om att samordna hämtning av olika fraktioner, anpassade kärl för aktuell verksamhet, möjlighet att separera olika avfallsfraktioner mm. Dessutom vill dagligvaruaktörerna ha detaljerad statistik och säkra redogörelser för hur avfallet transporteras och hur det tas om hand, eftersom det är en del av hållbarhetsarbetet. En oseriös aktör som försöker konkurrera endast med ett lågt pris kommer inte att kunna ge det bästa erbjudandet och faller därmed automatiskt bort.

Utöver det ser vi att kommunal tillsyn av avfallshanteringen är en mycket viktig parameter att ha med vid en förändring av ansvaret. Vidare anser vi att anmälningsavgifter, tillståndsavgifter och tillsynsavgifter måste vara mycket strikt styrda av central myndighet. Vi har erfarenhet från andra områden där kommunala avgifter för samma process varierat kraftigt. Det skapar ojämna konkurrensvillkor för företag i olika delar av landet. Vi anser också att den kommunala tillsynen måste vara likvärdig och utföras på samma sätt oavsett var i landet verksamheten är placerad. Här behövs tydliga föreskrifter från nationell myndighet till kommunerna.

I det nyligen beslutade producentansvarssystemet finns ett krav på att de aktörer som hämtar producentansvarsavfall hos företag, t.ex. dagligvarubutiker, ska rapportera mängderna till Naturvårdsverket (proposition 2022:1274 7 kap, §14). Samma krav bör ställas på de aktörer som hämtar kommunalt avfall. Eftersom dagligvaruaktörerna genererar producentansvarsavfall och upphandlar hantering av det avfallet är det i de flesta fall samma entreprenörer som skulle hämta det kommunala avfallet, vilket innebär att kompetensen att redovisa mängden avfall redan finns.

Bilaga 1

**Inskickat:** 2022-04-26

**Ansvarig tjänsteman:** Martin Andersson

**Från:**

Svensk Dagligvaruhandel

**Till:**

Naturvårdsverket

Johanna Enberg

## Kommentarer till uppdrag om ansvar för kommunalt avfall

Svensk Dagligvaruhandel tackar för inbjudan att svara på uppmaning från Naturvårdsverket att inkomma med skriftliga kommentarer till regeringsuppdraget om att undersöka möjligheten att undanta enskilda avfallsströmmar från det kommunala monopolet.

Kort om oss;

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, Bergendahls Food AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

### Bakgrund och syfte

Naturvårdsverket ska analysera om ansvaret för kommunalt avfall bör förändras avseende vissa enskilda avfallsströmmar. Verket ska i arbetet beakta de skrivelser som inkommit till regeringen i frågan från Svenskt Näringsliv (M2021/00686) och Avfall Sverige (M2021/00782 och M2021/00950). I uppdraget ingår inte att föreslå förändringar för det kommunala avfall som i dag ingår i ett författningsreglerat producentansvar.

Svensk Dagligvaruhandel har tidigare lämnat remissvar till utredningen om företagens kommunala avfall ((SOU 2021:24)) och Martin Andersson har i sin roll som medlem i expertgruppen i utredningen lämnat ett särskilt yttrande där dagligvaruhandelns vilja att

ansvara för det avfall som uppkommer i verksamheten tydliggjorts. Denna position ligger till grund för synpunkter till denna utredning.

## Förutsättningar

Precis som Avfall Sverige betonar i sin utvecklade skrivelse så undersöktes inte några konkreta alternativ till frival eller utvidgad dispensmöjlighet, inom utredningen. Vi delar utredningens uppfattning att frivalet var det bästa alternativet utifrån det uppdrag som utredningen hade mandat att undersöka. Det alternativ som nu utreds, att undanta enskilda avfallsströmmar var inte del av uppdraget i den utredningen, varför frågeställningen nu blir en annan. Avfall Sverige för i sin skrivelse fram med förslaget att avgränsa kommunens ansvar för kommunalt avfall, genom att allt avfall från detalj/dagligvaruhandeln helt enkelt utmönstras från det kommunala ansvaret, enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. SvDH tillstyrker i allt väsentligt Avfall Sveriges förslag att undanta dagligvaruhandelns avfallsströmmar från kommunalt avfall. SvDHs medlemmar sysslar i huvudsak med dagligvaruhandel och synpunkterna i detta dokument utgår ifrån den verksamheten.

I den så kallade Frukt & grönt - domen (MÖD 2012:49), som avser avfall som genererats i en dagligvaruhandelsverksamhet konstaterades att butiksavfallet inte var att betrakta som ett hushållsavfall och låg därmed inte under kommunens ansvar. Denna dom har fungerat som ett prejudikat i de allra flesta kommunerna, men med visst tolkningsföreträden. Några få kommuner har i stället betraktat domslutet med ytterst snäva avgränsningar, vilket delvis har skapat otydlighet kring nomenklaturen i domskälen. Med ett mera pragmatiskt synsätt skulle man såklart definierat allt organiskt avfall som matavfall.

Eftersom avfall ifrån fiske & jordbruk, tillsammans med avfallsflödena ifrån tillverkningsindustrin redan är borttaget ifrån begreppet kommunalt avfall så anser således SvDH att Avfalls Sveriges förslag att undanta dagligvaruhandelns avfallsströmmar, som korrekta. Det nya begrepp som infördes i miljöbalken – kommunalt avfall – har skapat en otydlighet kring den rättspraxis som etablerats. SvDH ser därför mycket positivt på det uppdrag som Naturvårdsverket nu fått, då det förhoppningsvis kommer att skapa en tydlighet för aktörer i dagligvaruhandeln.

## Förslag till undantagna avfallsströmmar

Allt avfall som genereras i dagligvarubutiker och i ev. kompletterande verksamheter till dagligvaruhandel, såsom förbutik, café, restaurang och personalutrymmen skall undantas från det kommunala monopolet.

## Argument

De huvudsakliga argumenten för att undanta kommunalt avfall från dagligvaruhandeln är att:

**Etablerad struktur:** Dagligvaruhandeln redan har etablerat tillförlitliga insamlings och behandlingsmetoder samt upphandlat privata och i vissa fall kommunala avfallsentreprenörer för att hantera samtliga avfallsströmmar som uppkommer i butik. Dessa system har systematiskt byggts upp på nationell, regional och lokal nivå sedan den vägledande domen 2012. Det är alltså ett etablerat och väl fungerande system på marknaden. Företagen arbetar progressivt för att utveckla strategiskt hållbar avfallshantering, genom hela värdekedjan.

**Miljö- och klimatarbete:** Dagligvaruföretagen, både på nationell, regional och lokal nivå har höga miljöambitioner och ett väl utvecklat miljöarbete. Avfallshanteringen är en betydande miljöaspekt och en förutsättning för att kunna bedriva ett aktivt hållbarhetsarbete med avfall förutsätter rådighet över hur avfallet ska omhändertas och behandlas. Avfallshanteringen är en integrerad del av företagets hållbarhetsarbete.

**Hälsoargument:** Hanteringen av animaliska biprodukter kräver särskild omsorgsfull hantering genom hela värdekedjan. I butik krävs att personalen utför en särskild utsortering av allt avfall med animaliskt ursprung. Detta gäller såväl kött, fisk, fågel som bröd och bakverk, innehållande exempelvis ägg. Att tillskapa effektiva interna logistiklösningar för avfallshanteringen för personal i butik via moderna mobila komprimerande arbetsredskap är också en förutsättning för att undvika tunga lyft, långa interna transporter och möjligheter till ökad kunskap via utbildningsinsatser.

**Transportargument:** Transporter står för en betydande del av dagligvaruhandelns klimatutsläpp. Att kunna optimera transporterna är en viktig åtgärd för att minska klimatutsläppen. Modern logistisk samordning av transport av avfall mellan flera butiker i geografiska kluster ger stora möjligheter till effektivisering. Ytterligare en faktor att ta hänsyn till i transportkedjan är att arbeta med modern komprimerande utrustning, i butik. Konsekvensen av att få full rådighet över sina avfallsflöden innebär att komprimator - branschens aktörer får möjlighet att försälja den mest lämpliga utrustningen för varje enskild butiks unika behov. Som exempel kan nämnas att komprimera exempelvis wellpapp eller torrt brännbart avfall ifrån butik kan minska transportbehoven med upp till 1:20 – del. Liknande resultat kan uppnås i de avfallsflöden som är föremål för denna utredning.

Så som SvDH fört fram i samband med frivalsutredningen är det av stor vikt att dagligvaruhandeln får möjlighet att hantera det avfall som uppstår inom hela

verksamheten, dvs från lunchrum, förbutik mm. Om kommunen, som i vissa förekommande fall, kräver att hämta avfallet från t.ex. lunchrum går transportoptimeringen och delar av miljövinsten helt förlorad. En separat transport ska då hämta mycket små avfallsvolymer som uppkommer i anslutning till verksamheten. Det är därför viktigt att finna en tydlig definition av företagens egna ansvar för avfallet som inkluderar dessa verksamheter.

**Företagsekonomiska argument:** Ofta innebär samordnad avfallshantering lägre kostnader för butikerna. Möjligheten att råda över det egna avfallet kommer att leda till innovation och utveckling på området. Dagligvaruaktörerna ställer höga krav på återvinningsföretagen så att butikens höga miljöambitioner går att uppnå. Det faktum att företagen kan konkurrensutsätta aktörer på den öppna marknaden ger förutsättningar att upphandla den bästa lösningen. Här väger företagen in kostnadsaspekter tillsammans med hantering som ligger i linje med företagets miljöambitioner.

**Samhällsekonomiska aspekter:** Dagligvaruhandeln hanterar idag via upphandlade entreprenörer stora volymer avfall. En överföring av dessa volymer till det kommunala monopolet innebär sannolikt stora påfrestningar för de kommunala avfallsbolagen och deras upphandlade underentreprenörer. De underentreprenörerna är i många fall samma entreprenörer som nu anlitas direkt av dagligvaruaktörerna. I ett sådant läge blir den kommunala förvaltningen ett mellanled mellan privata företag, de som genererar avfallet och de som hanterar avfallet. Någon konsekvensanalys för detta har inte presenterats och de eventuella samhällsekonomiska vinsterna vad en sådan ordning måste rimligtvis tydliggöras.

**Utveckling av avfallshantering:** En utmaning i dagligvaruaktörernas fortsatta utveckling av cirkulära avfallsströmmar är bristen, eller snarare avsaknaden av befintliga förbehandlingsanläggningar för förpackat livsmedelsavfall. Med anledning av det oklara läget på avfallsområdet ser vi indikationer på att de privata avfallsaktörerna i branschen avvaktar med att investera i ny storskalig teknik för förbehandling & slutomhändertagande av avfall, eller för den delen i avancerade systemlösningar för insamling av avfall, över kommungränserna. Om dagligvaruhandeln skulle få tydlig full rådighet över sina avfallsströmmar ser vi en ökad potential för privata avfallsbehandlare runt om i landet att ta steget att investera i en palett av nya innovativa behandlings/ avsättningsmöjligheter, för butikernas avfallsströmmar. Mikro - biogasproduktion, pyrolys - förbränning, avfallssortering utrustad med artificiell intelligens och nya cirkulära materialflöden från dagligvaruhandeln är exempel på tekniker som då har bättre förutsättningar att utvecklas.

**Tillsyn:** Dagligvaruhandeln har tillsyn på en mängd områden. En avgiftsfinansierad kommunal tillsyn på det här området bör inte vara något mer problematiskt än på andra områden. Snarare tvärtom. Ska butikerna upprätthålla en hög standard på sin avfallshantering är en professionell tillsyn direkt nödvändig. Dessutom är en noggrann och

kontinuerlig tillsyn ett viktigt element för att bibehålla mindre seriösa aktörer i avfallsbranschen, på armlängds avstånd.

**Anpassning till verksamheten:** Ytterligare en faktor är att arbeta proaktivt med avfallsförebyggande åtgärder inom dagligvaruhandeln. I motsats till de kommunala avfallsbolagen (som primärt idkar en insamlingsfunktion) tillämpar ofta de privata avfallsentreprenörerna intelligenta systemlösningar med vägning och volymeräkningar av de insamlade avfallsmängderna. Det finns även digitala verktyg för att mäta mängden uppkommit avfall i förhållande till mängden försålda varor ifrån dagligvaruhandeln. Ett nytt begrepp som lanserats på bred front i de privata avfallsbolagens tjänsteportfölj är "nudging". Detta innebär att man med enkla medel pushar medarbetarna i en förutbestämd riktning mot ett gemensamt hållbarhetsmål. Meningen med "nudging" är att man skall kunna se förändringar i sina vardagliga beslut och handlingar, som en naturlig del av ett långsiktigt strategiskt hållbarhetsarbete

**Statistik:** Dagligvaruaktörerna efterfrågar statistik när de anlitar privata avfallsbolag. Dels på grund av myndighetsrapportering, dels eftersom det är en förutsättning för att betala rätt pris för tjänsten. Avfallsentreprenörerna kan ofta tillhandahålla moderna mjukvarukoncept där butiken kan gå in i företagets digitala plattformar och bland annat beställa tömningar och erhålla miljörapporter direkt via inloggning, i kundportal. Statistiken ligger till grund för företagets hållbarhetsredovisning. Att rapportera statistik till ansvarigmyndighet är därför inte en stor belastning för företagen, statistiken finns redan framtagen. Här önskar vi att statistiken ska rapporteras in direkt till den centrala myndigheten. Det skulle underlätta för företagen och ge en mer tillförlitlig nationell statistik. Om företagen ska rapportera till varje kommun som sedan ska rapportera till central myndighet minskar, på grund av flera led i kedjan, tillförlitligheten i statistiken.

**Animaliska biprodukter:** SvDH yrkar fullt bifall över Avfall Sveriges förslag att återställa ansvaret till den ansvarsfördelning som gällt i ett decennium, sedan Frukt & grönt - domen meddelades. Men framför allt argumentationen som framförs ifrån branschorganisationen. Man anger bland annat att dagligvaruhandeln under denna tid redan har ägt sitt avfall, med fullt ansvar. Kommunerna har inte heller varit tvingade att upphandla beredskap för att hantera avfallet, vilket ofta kräver särskilt förfarande enligt lagstiftningen om animaliska biprodukter (ABP).

För förpackat livsmedelsavfall med animalier i detaljhandeln ska dessutom särskilda hanteringsregler enligt lagstiftningen om animaliska biprodukter tillämpas hos detaljhandeln och borttransport från detaljhandeln I samarbete med Svensk Avfallsrådgivning AB har Svensk Dagligvaruhandels medlemsföretag tagit fram nationella branschriktlinjer för livsmedelsbutikers hantering av animaliska biprodukter (ABP)<sup>1</sup> som avfall. Bakgrunden till branschriktlinjerna är att animaliska biprodukter ska vara spårbara och inte felaktigt komma tillbaka in i livsmedelskedjan igen, efter att ha bedömts vara avfall. Syftet med branschriktlinjerna är att ge livsmedelsbutiker förutsättningar att

hantera ABP på ett standardiserat sätt, som följer lagstiftningen, och som är smidig för livsmedelsbutiken. Branschriktlinjerna fungerar även som stöd i butikernas egenkontroll:

Se hela dokumentet nedan, på Jordbruksverket:

<http://djur.jordbruksverket.se/download/18.6bed358b167c3d8fd2b1ccc0/1545207462158/SvDHBrschriktlinje.hantering.animaliska.biprodukter.nov2018%20slutversion%2017%20dec.pdf>

## Sammanfattning

Bland SvDHs medlemsföretag råder konsensus att verksamheterna på egen hand vill ta det fulla ansvaret för det avfall som genereras inom verksamheten.

Utifrån det rent ekonomiska perspektivet tycks det föreligga flera stora fördelar med att undanta dagligvaruhandeln från det kommunala monopolet. Bättre synkronisering av de privata aktörernas storskaliga infrastruktur och logistikkedjor innebär lägre kostnader för den enskilda butiken. Det tycks också vara så att ett undantag skapar förutsättningar till en mera diversifierad marknad med olika insamlings och behandlingsmetoder, för att uppnå en cirkulär och innovativ avfallshantering.

Även utvecklingen på teknikområdet för exempelvis komprimerande utrustning tycks påverkas positivt genom en bredare palett av valmöjligheter, för den enskilde butiksinnehavaren. Man vill kunna välja specialanpassade systemlösningar för behoven i sin specifika butik.

I slutomhändertagarledet tycks innovationskraften och investeringsviljan från de privata aktörerna i avfallsbranschen öka, vid införandet av ett undantag. Detta med anledning av att det skapas flera nya avsättningsmöjligheter över ett större geografiskt område, för de aktuella avfallsfraktionerna.

En huvudsaklig miljömässig effekt av att införa ett undantag är att skapa förutsättningar för de privata aktörerna att operera över större geografiska områden i landet och upprätta effektiva logistikkedjor, över kommungränserna.

Ytterligare en avsevärd miljöeffekt skapas då de privata aktörerna kan införliva nya moderna insamlingsmetoder och utrustningsalternativ, där viss förbehandling (via maskinell utrustning) av förpackat matavfall kan ske inom butikens väggar, eller i direkt anslutning till densamma.

Ny teknik på avfallsområdet i form av gps – styrd avkänningsutrustning för aktuell fyllnadsgrad i containrar och komprimerande behållare innebär även tidsbesparing och säkerställd avfallshantering, i butik.

### Kompletterande frågeställning

Hur kommer NVV ställa sig till butiker inom dagligvaruhandeln som inryms inom ramen för ett större kommersiellt fastighetskomplex?

Alltså, om ett antal butiker inom dagligvarusektorn samsas om ett gemensamt avfallsutrymme tillsammans med ett antal andra hyresgäster i form av kontor, tillverkning och restaurang?

Förutsatt att NVV undantar avfallsströmmarna ifrån dagligvaruhandeln så innebär detta en utmaning för fastighetsägaren, om kravet på separata avfallsströmmar från respektive hyresgäst inte kan garanteras. Dagligvaruhandelns företrädare bör i detta fall kunna undantas ifrån fastighetsägarens övriga systemlösning för avfallshantering. Dels på grund av de rent avfallstekniska utmaningarna av att separera själva avfallsströmmarna, dels genom att kunna bedriva sitt eget strategiska hållbarhetsarbete i allmänhet, och för avfallshanteringen, i synnerhet. Denna fråga bör belysas inför eventuellt övervägande att undantagna avfallsströmmar ifrån dagligvaruhandeln.